

VEDECKÉ A OBDORNÉ PERIODIKÁ PRE TEÓRIU A VÝSKUM MASMÉDIÍ

Beata SLOBODOVÁ

ABSTRACT:

The study deals with genesis and development of a professional and scientific periodical in Slovakia. It also highlights personalities connected with the establishing process of periodicals, responsible persons, authors of theoretical works, researchers, profiling and also the most important milestones in the social-political context. It introduces topics of character, level of the subject and its historical role in the research but we do not forget to mention also its current position within the professional society.

KEY WORDS:

Problems of journalism, research, periodical, a quarterly, a monthly, annual almanac.

1 Otázky žurnalistiky *Časopis pre teóriu, výskum a prax prostriedkov masovej komunikácie*

Tento prvý odborný časopis Otázky žurnalistiky (MK SR, EV 3447/09) prezentuje na svojej webovej stránke jej pôvodný vydavateľ, Katedra žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave v spolupráci so združením Mass Media Science, ako recenzovaný časopis pre teóriu, výskum a prax masmediálnej komunikácie s vyše päťdesiatročnou tradíciou¹ registrovaný v databáze C.E.E.O.L., ktorý vychádza 4-krát do roka v dvoch dvojčísľach v slovenskom jazyku a jedno mimoriadne číslo s príspevkami v cudzích jazykoch.

Revue Novinárskeho študijného ústavu v Bratislave, ako je zrejmé z Malej encyklopédie žurnalistiky, vychádzala pôvodne pod názvom Otázky novinárstva (1958 – 1961); v rokoch 1962 – 1968 ako ročenka² – zborník štúdií, článkov a recenzií z dejín a teórie žurnalistiky. Autor hesla v encyklopédii ďalej uvádza: „Zohrali významnú úlohu pri budovaní vedecko-výskumnej základne novinovedy na Slovensku.“³ Spoluvydavateľom bola Matica slovenská v Martine. V ročenke dominovali počas prvých rokov prevažne historické témy nad teoretickými problémami novinárstva. Uvažujúc o rokoch 1962 – 1967⁴ možno hovoriť o rozšírenom obsahovom profile, najmä vďaka viacerým teoretickým prácam v oblasti novinovedy. Pribudli materiály týkajúce sa predmetu, metód aj metodológie vedy o žurnalistike, objasňovali sa spoločenské funkcie žurnalistiky a masovej komunikácie, najmä z aspektu účinkov na recipienta.⁵

1 V roku 2010 je to 52 rokov, pozn. autorky

2 V roku 1968 ročenka nevyšla. Podľa: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 53. ISBN 80-900514-3-X

3 Podľa: JACZ, E.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava : Obzor, 1982, s. 321. 65-005-82

4 V rokoch 1958 - 1959 bol zodpovedný redaktor ročenky Vladimír Zábka, v roku 1960 Miroslav Hysko a v rokoch 1961 – 1967 Jozef Darmo

5 Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 53. ISBN 80-900514-3-X

Mgr. Beata Slobodová
Interná doktorandka
Fakulty masmediálnej komunikácie Univerzity
sv. Cyrila a Metoda v Trnave
Námestie J. Herdu, 2
917 01 Trnava

(nar. 23. 4. 1969 v Piešťanoch) absolvovala v rokoch 1987 – 1992 štúdium ruského jazyka a literatúry v kombinácii s históriou na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave so študijným pobytom na Štátnej moskovskej univerzite M. V. Lomonosova a Petrohradskej štátnej univerzite v roku 1988 (so záujmom o novšiu ruskú literatúru spracovala život a dielo Anny Achmatovovej).

Do roku 1995 žila v Kanade (Montreal, Toronto) a Spojených štátoch amerických (New York, Boston, Lake Placid). Po návrate pôsobila v spoločnosti Coca Cola Amatíl Slovakia Bratislava (1994 – 1996) a neskôr v PR agentúre PRime time MAYER/McERICSON v Bratislave (2006 – 2007). Obdobie rokov 1996 – 2006 sa viaže s podnikateľskými aktivitami a riadením vlastnej spoločnosti B. B. style a filiálok na Slovensku a pobočiek na Morave a vo Viedni a pod značkou Ultima T.

V súčasnosti na Fakulte masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v Trnave venuje svoju pozornosť (okrem výučby predmetov: teória a dejiny masovej komunikácie, žurnalistické žánre, systém a organizácia práce v tlačovom periodiku, marketingový výskum, základy jazykovej kultúry, slovenčina v súčasnej komunikácii) biografickej tvorbe a histórii slovenskej novinovedy a masmediálnemu výskumu doma i v zahraničí, čoho výsledkom sú práce Masmediálny výskum: predstavitelia, prístupy a školy a Svetové osobnosti masmediálneho výskumu.

„V novinárskom študijnom ústave s ďalšími spolupracovníkmi (Július Horváth⁶ a Andrej Vrbacký)⁷ sme založili bohatú novinársku dokumentáciu, oddelenie teórie a histórie novinárstva, ako aj novinársku knižnicu.⁸ V tom čase sa nám podarilo realizovať reedíciu prvých politických novín, písaných už literárnou slovenčinou, a to štúrovských Slovenských národných novín a literárnej prílohy Orla tatranského. Na pôde NŠÚ som bol zodpovedným redaktorom zborníka Otázky novinárstva od roku 1958 až do roku 1961, ktorý bol vlastne prvou slovenskou publikáciou tohto druhu.“⁹

Začiatky mediálneho výskumu, respektíve, sociologického výskumu žurnalistiky a masovej komunikácie u nás sa viažu k teoretickým východiskovým prácam, ktoré priamo súvisia s rozvojom sociológie a sociologického empirického výskumu. Myslenie a tvorbu teoretikov na Slovensku výrazne ovplyvnili filozoficko-sociologické základy Masarykovej filozoficko-sociologickej školy, nemeckej sociologickej školy Maxa Webera, ale aj metodologické prístupy sovietskej bádateľskej školy – prácami Vinokurova, z českých autorov to boli tiež práce a sociologické prístupy Arnošta Inocenta Bláhu (1879 – 1960), predstaviteľa Brnianskej sociologickej školy (spriazneného s myšlienkovými prúdmi americkej sociológie a kultúrnej antropológie), Emanuela Chalupného (1879 – 1958), rovnako príslušníka Brnianskej sociologickej školy, ale aj Oskara Buttera, sociopsychologické výstupy Karla Hocha a práce zakladateľa slovenskej sociológie Antona Štefánka¹⁰ (1877 – 29. 4. 1964) a ďalších.

Od roku 1969 ich vydáva 4-krát ročne Inštitút pre výskum masových komunikačných prostriedkov pri Výskumnom ústave kultúry a verejnej mienky, od roku 1976 opäť NŠÚ v rámci rezortu SÚTI¹¹. Redakčnú radu zborníka v roku 1969 tvorili: Fraňo Ruttikay, Jozef Mistrik, Ján Barták, Luboš Šeřčák, Jozef Branžovský, Rudolf Lesňák, Bohumil Marčák, Vladimír Klimeš, Ondrej Magna, Rudolf Šíma a Róbert Roško. Zodpovedný redaktor bol Jozef Darmo.¹² V tomto období sa na stránkach štvrťročníka výskumníci zaoberajú problémovými okruhmi sociológie, psychológie a lingvistiky žurnalistiky a masovej komunikácie, pričom súčasťou obsahu sa stáva aj poznatkový fond z výskumov v zahraničí.¹³ Jednotlivé čísla boli polytematické; monotematické iba výnimočne, napr. jubilejné číslo v roku 1985 pripravené k 30. výročiu vzniku Novinárskeho študijného ústavu.¹⁴

6 Július Horváth (2. 2. 1912, Banská Bystrica – 20. 10. 1970, Varna), v Novinárskom študijnom ústave pracoval v rokoch 1955 – 1961. Počas SNP spolu s Jánom Trachtom zakladal Zpravodajskú agentúru Slovenska (ZAS) v Banskej Bystrici. V roku 1945 bol predseda Splnomocnenej komisie pre správu rozhlasu na Slovensku. (V rokoch 1939 – 1948, Slovenský rozhlas, s. r. o., hlavným riaditeľom bol Ján Bálint, 1945 – 1947). Július Horváth bol tiež zástupca povereníka SNR pre informácie (v tom čase docenta Michala Chorváta) v roku 1945. Patril medzi zakladateľov Pravdy v Bratislave. Neskôr (1945 – 1948) pôsobil v diplomatických službách (Belehrad, Varsava). V rokoch 1948 až 1949 bol vedúci tlačového odboru Povereníctva informácií. Z postu prorektora Vysokkej školy hospodárskych vied (1950 – 1952) putoval na dva roky do väzenia ako súčasť dramaturgie politických procesov. Rehabilitovaný v roku 1964. Podľa: JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 202. 02/76. 65-005-82

7 Andrej Vrbacký (16. 4. 1908, Bedford, USA – 4. 4. 1974, Bratislava), kultúrny pracovník, žurnalista, prekladateľ. Narodil sa v Be- forde, Ohio, USA; vyrastal vo Vojvodine. Už ako študent bol dopisovateľ Pravdy chudoby a Rudého práva. Literatúru vyštudoval v Belehrade, novinárstvo v Prahe. V redakcii Národnej jednoty pôsobil v rokoch 1929 – 1936, neskôr bol šéfredaktor Národných novín a dopisovateľ ČSTK. Podľa PhDr. Jána Jankoviča, DrSc.: Vrbackého preklady na slovenských a juhoslovenských scénach pred rokom 1945. In: Slovenské divadlo. Revue dramatických umení. Bratislava: Kabinet divadla a filmu SAV- 2009, r. 57, č. 4.

Andrej Vrbacký pôsobil v Novinárskom študijnom ústave v rokoch 1955 – 1956. V rokoch 1945 bol spoluobnoviteľ Zpravodajskej agentúry Slovenska (ZAS) v Košiciach. Osobnosti Andreja Vrbackého, „amerického Petrovcovi“, bola venovaná medzinárodná konferencia Preklad ako kultúrna a literárna misia pod záštitou Katedry slovenských filológií a Katedry žurnalistiky FFUK Bratislava, 3. októbra 2008. Prítomnosťou udalosť obohatili dcéra Mirjana Šišoláková a vnuk Matej Šišolák. Prezentovali tiež súbor fotografií, osobnej korešpondencie a rukopisov. Knižnicu Andreja Vrbackého sa rozhodli darovať Filozofickej fakulte UK Bratislava.

8 Novinársky študijný ústav v roku 1955 sídlil na ulici Milana Rastislava Štefánika, v budove Slovenských spisovateľov. Sídlo NŠÚ v rokoch 1956 – 1978 bol Dom novinárov (dnes sídlo Slovenského syndikátu novinárov) na Októbrovom námestí č. 7 (dnes Župné námestie), pozn. autorky.

9 Vladimír Žabkay. In: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava: 1991, s. 33. ISBN 80-900514-3-X

10 Anton Štefánek, zakladateľ slovenskej sociológie (zomrel 29. apríla 1964), rodák z Veľkých Levár, spoluzakladateľ mesačníka Slovenský obzor, spoločne s Vavrom Šrobárom a Pavlom Blahom prispievateľ a prívrženec časopisu Hlas, rozširovateľ a zástanca československej koncepcie, člen dočasnej vlády (1918) pre školstvo a tlač, predseda školského referátu na Ministerstve s plnou mocou pre správu Slovenska (od decembra 1918). Pôsobil tiež na Ministerstve školstva a národnej osvetly v Prahe ako poradca a generálny inšpektor škôl na Slovensku (1924 - 1929). Po demisii Milana Hodžu vo februári 1929 sa stal ministrom školstva a národnej osvetly do decembra t. r., ďalších sedem rokov bol na ministerstve poradcom. Založil sociologický seminár na Univerzite Komenského v Bratislave, venoval sa výskumu a výučbe aplikovanej sociológie. V rokoch 1945 – 1946 bol rektorom UK Bratislava. Jeho nasledovníci a pokračovatelia sa označujú tiež ako Štefánkov sociografický kruh alebo Bratislavská sociografická škola. V období 1939 – 1945, počas fašistického režimu, bol (za československé tendencie a zmyšľanie) väznený v Ilave. Podľa: HONZÁK, F. a kol.: Dejiny Slovenska. Dátumy, udalosti, osobnosti. Bratislava : Slovart, 2007. s. 585. ISBN 978-80-8085-596-3. Viac na: http://www.velkelevare.sk/anton_stefanek.html

11 JACZ, L.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 321. 65-005-82

12 Podľa: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 53. ISBN 80-900514-3-X

13 Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 53. ISBN 80-900514-3-X

14 Podľa: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 52. ISBN 80-900514-3-X

„Po nástupe politickej normalizácie z redakčnej rady museli odísť mnohí jej dovtedajší členovia. Menovanie redakčnej rady stalo sa výlučne záležitosťou politickou.“¹⁵ Novinársky študijný ústav vydával Otázky žurnalistiky vo vydavateľstve Obzor. Na šesťdesiatich štyroch stranách s dvojtisícovým nákladom (rok 1978). Prinášali vtedy štúdie, články, polemiky, recenzie a bibliografie s výsledkami výskumov histórie, teórie a praxe žurnalistiky. Určené boli novinárom, výskumným a pedagogickým pracovníkom, ako aj študentom žurnalistiky.¹⁶

Publikovali najmä pracovníci ústavu, ktorí sa zaoberali obsahovou analýzou tlače, rozhlasu a televízie. V oblasti výskumu teoreticko-metodologických otázok obsahovej analýzy subsystémov periodickej tlače, rozhlasu a televízie pôsobili Vlasta Záchejová, Ivan Sečák, Zora Lišková, Renéc Kevická, Pavel Kameník, Roman Ivantýšyn, Hilda Holinová, Danica Brečková, Samuel Brečka, Jozef Virčík, Jana Kačániová, Elena Hradiská, Ludovít Šrámek, Zdena Čupíková a mnohí iní.

Vlasta Záchejová (6. 4. 1930, Brno – 29. 11. 1988) sa zaoberala problematikou obrazovej žurnalistiky, najmä fotožurnalistiky, sledovaním pôsobenia obsahových štruktúr prostriedkov masovej komunikácie na dospelú populáciu.¹⁷

Výstupy analýz výskumu vplyvu televízie na detského diváka uverejňovala Hilda Holinová. Predmetom jej skúmania bol tiež vzťah 14- až 18- ročnej mládeže k tlači, rozhlasu a televízii.

Zora Lišková (25. 10. 1922, Bratislava – 28. 7. 1988), špecialistka Novinárskeho študijného ústavu pre teoreticko-metodologické otázky lingvistiky, sociolingvistiky a psycholingvistiky prostriedkov masovej komunikácie, rovnako prezentovala výsledky prác na stránkach Otázok žurnalistiky. „Zaoberala sa výskumom využívania a účinkami jazyka ako základného vyjadrovacieho prostriedku v masových komunikačných prostriedkoch. Rozpracovala teóriu jazykovej komunikácie v kontexte podmienok spoločenskej funkcie masových komunikačných prostriedkov.“¹⁸

Výskumný pracovník Novinárskeho študijného ústavu, doc. PhDr. Vladimír Holina, sa zaoberal analýzou zmien inštitucionálnej základne tlače, rozhlasu a televízie. V roku 1997 publikoval výsledky skúmania pod názvom Zmeny novinárskej profesie na Slovensku v tomto odbornom periodiku.¹⁹

Do Otázok žurnalistiky prispievali vysokoškolskí pedagógovia, v začiatkoch najmä z Katedry žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave.

Profesor Juraj Vojtek považuje súbor štúdií z dejín anglickej a americkej tlače a z redigovania, uverejňovaných v Žurnalistike, resp. v Otázkach žurnalistiky, za svoje najvýznamnejšie práce. Tieto neskôr zhrnul, prepracoval a prehĺbil v postupových monografiách a učebniciach, napr. Dejiny svetového novinárstva I. Dejiny anglického novinárstva, Dejiny svetového novinárstva III. Dejiny amerického novinárstva, Miltonova Areopagitika na Slovensku, Dejiny svetového novinárstva. Dokumenty II. Žánre anglicky písaného novinárstva s ukázkami a najmä Prehľad dejín anglického a amerického novinárstva.²⁰

V rokoch 1998 – 2001 bol v Národnom centre mediálnej komunikácie šéfredaktor časopisu Andrej Tušer a od roku 2001 Jozef Vatrál.

Od roku 2010 sa vydavateľské práva kvartálnika presunuli na Katedru žurnalistiky Filozofickej fakulty Katolíckej univerzity v Ružomberku. Dnes vo vedení periodika stoja: šéfredaktorka prof. PhDr. Danuša Serafinová, CSc., zástupca šéfredaktorky prof. Peter Olekšák, PhD. a výkonný redaktor je Imrich Gazda, PhD. Redakčnú radu tvoria: doc. PhDr. Samuel Brečka, PhD. (Paneurópska vysoká škola v Bratislave), PhDr. Zuzana Krútká (Slovenský syndikát novinárov), PhDr. Miloš Nemeček (Združenie vydavateľov periodickej tlače), doc. PhDr. Juraj Rusnák, CSc. (Prešovská univerzita v Prešove), doc. PhDr. Jozef Vatrál, CSc. (Univerzita Komenského v Bratislave) a doc. PhDr. Ivan Žáry, CSc. (Vysoká škola manažmentu v Trenčíne/City University of Seattle).²¹

15 Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 53. ISBN 80-900514-3-X

16 Ibid., s. 321

17 Podľa: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 27. ISBN 80-900514-3-X

18 PhDr. Zora Lišková. Profil pracovníka NŠÚ. In: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 48. ISBN 80-900514-3-X

19 HOLINA, V.: Zmeny novinárskej profesie na Slovensku. In: Otázky žurnalistiky [online]. 1997, č. 2, s. 103 – 114. Dostupné v pdf verzii: <http://www.aepress.sk/zurnal/full/oz0297c.pdf>

20 Zo životopisu profesora Juraja Vojteka poskytnutého dňa 14. 7. 2009

21 Podľa Otázky žurnalistiky. Redakčná rada [online]. [cit. 2010-12-09]. Dostupné na: http://www.otazkyzurnalistiky.sk/?menu=redakcna_rada

Vedecké kolégium predstavujú: Univ. Prof. Dr. Wolfgang Duchkowitsch, Universität Wien, doc. Dr hab. Michal Drozd, Pontifical Academy of Theology, Krakow, prof. Norberto González Gaitano, Pontificia Università della Santa Croce, Rím, prof. Owen Johnson, Indiana University, Bloomington, prof. PhDr. Jiří Pavelka, Ph.D., Masarykova univerzita, Brno, prof. PhDr. Ján Sabol, DrSc., Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, prof. PaedDr. Ivan Sulík, Ph.D., Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre, prof. PhDr. Andrej Tušer, CSc., Paneurópska vysoká škola v Bratislave, prof. PhDr. Juraj Vojtek, CSc., Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave a prof. Tadeuzs Zasępa, Ph.D., rektor Katolíckej univerzity v Ružomberku.²²

1.1 Duch novín

Mesačník Duch novín bol časopis pre štúdium novín a starostlivosť o novinárstvo. Vychádzal v rokoch 1928–1931. Jeho majiteľom, vydavateľom a redaktorom bol Oskar Butter. V Lístkových katalógoch strediska vedeckých informácií FSV UK Praha je charakterizovaný ako časopis, ktorý obsahoval množstvo samostatných článkov domácich i zahraničných autorov, bohatú bibliografiu, monografické črty z novinárskeho života domáceho i zahraničného, úvahy o histórii českej a slovenskej žurnalistiky, štatistické prehľady, údaje o štúdiu novín a novinárstva. Podľa uvedeného išlo o článkovo bohatý a seriózne spracovávaný časopis. Bibliografická článková databáza časopisu Duch novín bola usporiadaná v dvoch samostatných radoch. Prvá bola abecedno-menná, zachytávajúca mená autorov, druhá podľa predmetových hesiel vyjadrujúci obsah článkov.²³

Spoločne s Oskarom Butterom,²⁴ významným glosátorom novinovedných bádání, recenzentom, kritikom, organizátorom novinovedného výskumu, významným predstaviteľom nemarxistickej československej sociológie,²⁵ časopis Duch novín zakladal a vydával Věnceslav Švihrovský.²⁶ Revue Duch novín sa venovala teoretickým otázkam štúdia novinárstva. „Butter sám napísal do tejto revue niekoľko závažných štúdií najmä o metodológii novinárskeho bádání a zaradenia vedy do sústavy vied. Vo svojich štúdiách vychádzal zo stanoviska sociológa.“²⁷ Oskar Butter patrila podľa Jozefa Darmu k najvýraznejším a najvyhranenejším zjavom medzivojnových snáh o konštituovanie vedy o žurnalistike v Československu.²⁸

2 Periodiká zaoberajúce sa problematikou rozhlasu

2.1 Rozhlas a televízia OIRT

Medzinárodná rozhlasová a televízna organizácia OIRT vydávala v Prahe od roku 1951 odborný časopis Rozhlas a televízia OIRT. Vychádzal dvakrát mesačne v náklade nad štyritisíc výtlačkov (údaj z roku 1978).²⁹ Na štyridsiatich ôsmich stranách v troch jazykových verziách (rusky, anglicky, francúzsky, s nemeckým resumé) si vymieňali odborné skúsenosti programoví a technickí pracovníci rozhlasových a televíznych organizácií členských

22 Tamže

23 Podľa: Lístkové katalogy strediska vedeckých informácií FSV UK [online]. [cit. 2010-17-07]. Dostupné na: <http://katalogy.fsv.cuni.cz/Katalogy.aspx?katkey=060DN>.

24 Oskar Butter (25. 1. 1886, Nemecký Rohovec, Pobořany). „Od 1. mája 1931 bol poverený vedením Československého generálneho konzulátu v Paríži, kde pôsobil do konca republiky. Pre jeho protifašistické pokrokové zmýšľanie bol zatknutý gestapom a odvečený do koncentračného tábora v Nemecku, kde zahynul“. In: DARMO, J.: Z dejín a výskumu žurnalistiky. Bratislava: Novinársky študijný ústav, 1991. s.101. ISBN 80-900514-6-4

25 Ako teoretika charakterizuje Jozef Darmo. In: DARMO, J.: Z dejín a výskumu žurnalistiky. Bratislava: Novinársky študijný ústav, 1991. s.100. ISBN 80-900514-6-4

26 Věnceslav Švihrovský (25. 7. 1875, Hlinsko, Volyn – 11. 10.1957). Novinár, právnik a druhý predseda Československého ústavu zahraničného v rokoch 1946 – 1949. Politicky sa angažoval v sociálnej demokracii a propagoval Masarykovu ideu samostatného československého štátu. Stál pri zrode „Českej družiny“, bol členom krajskej organizácie „Českého komitétu v Rusku“, tiež delegát zjazdov „Svazu československých spolku na Rusi“. Po prvej svetovej vojne bol (1919) člen ukrajinskej diplomatickej misie do Československa. V Prahe založil novinársku spoločnosť „CENTROPRESS“ a ako jej riaditeľ je zapísaný v registri členov Československého ústavu zahraničného (ČSÚZ) - dne 20. 12. 1928. In: Portréty osobností. České listy [online]. [cit. 2010-17-07]. Dostupné na: <http://ceskelisty.czech.cz/cz/ceske-listy/portrety-osobnosti/veneslav-svihovsky?i=4>

27 DARMO, J.: Z dejín a výskumu žurnalistiky. Bratislava: Novinársky študijný ústav, 1991. s.101. ISBN 80-900514-6-4

28 Ibid., s. 101

29 Podľa: JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 417. 65-005-82

krajín OIRT.^{30,31} Programová časť prinášala rozborov nových typov rozhlasových a televíznych programov a ich účinnosti; technická časť sledovala vedecko-technické novinky v oblasti elektronických médií (s príslušnou bibliografiou).³²

2.2 Rozhlas ve světě

Odborný informačný bulletin, ktorý vydávalo Výskumné oddelenie Československého rozhlasu v Prahe dvakrát mesačne prinášal na sedemdesiatich stranách s nákladom 350 kusov (údaj je z roku 1978) preklady a materiály zo zahraničnej odbornej tlače o vývojových trendoch rozhlasu vo svete, o programových skúsenostiach, perspektívach rozhlasu aj všeobecne o poslaní a pôsobení médií.³³ Obsahoval tiež rubriku Zprávy ze světa a textovú prílohu – rozhlasovú hru domácej alebo zahraničnej proveniencie. Bol určený predovšetkým rozhlasovým žurnalistom a výskumníkom.³⁴

2.3 Rozhlasová práce

Vedecký a odborný časopis (kvartálnik) Československého rozhlasu

Od roku 1977 vychádzal štvrtročne v Prahe v rozsahu 100 – 102 strán pri náklade 1 200 výtlačkov (údaj z roku 1978). Prinášal teoretické a praktické otázky programovej tvorby, problematiky riadenia v rozhlase, informácie a recenzie časopiseckých a knižných publikácií týkajúcich sa rozhlasu a novinovedy.³⁵ Priestor v periodiku bol tiež venovaný otázkam jazyka a štýlu, rozhlasovej prognostike, využívaniu modernej spojovacej a prenosovej techniky v programovej tvorbe rozhlasu. Určený bol rozhlasovým žurnalistom, vedeckým a odborným pracovníkom a pedagógom v odbore žurnalistiky.³⁶

3 Periodiká o televíznej tvorbe a výskume elektronických médií

3.1 Kontakt

Odborný informačný bulletin Odboru výskumu programov Československej televízie a divákov v Slovenskej socialistickej republike (OVPD). Teoretický mesačník³⁷ nazval Ľudovít Fúle polemickou diskusnou tribúnou televíznych pracovníkov o najroznejších problémoch tvorby, realizácie a televízneho pôsobenia.³⁸

Periodikum vychádzalo od roku 1976 v Bratislave. Na päťdesiatich stranách s nákladom 270 kusov (údaj je z roku 1978) boli publikované články, štúdie a výsledky výskumov s problematikou teórie, techniky a praxe televíznej tvorby.³⁹

30 OIRT, Organisation Internationale de Radiodiffusion et Télévision (Medzinárodná rozhlasová a televízna organizácia, ktorá združovala 23 rozhlasových a televíznych organizácií (1978). Bola založená 28. júna 1946 ako OIR v Bruseli, 1949 vystúpili západoeurópske rozhlasové inštitúcie z jej zväzku a vytvorili EBU – European Broadcasting Union. OIR presťahovala svoje sídlo do Prahy. V roku 1959 prijali do organizácie aj televíziu a vytvorili OIRT. In: JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 315. 65-005-8

31 Na pozíciu generálneho tajomníka v rokoch 1956 – 1959 pôsobil v Medzinárodnej rozhlasovej organizácii (OIR) v Prahe docent Jozef Weiser (pozn. autorky).

32 Podľa: JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 417. 65-005-82

33 Tamže, s. 418

34 Podľa: JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 417. 65-005-82

35 Tamže, s. 418

36 Podľa: JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 418. 65-005-82

37 Ocenený osobitnou cenou v internej televíznej súťaži za roky 1982 – 1983 za zvýšenie politickej, teoretickej a odbornej úrovne na pomoc televíznej praxi. In: FÚLE, Ľ.: Televízia v zrkadle sociológie. In: MARKO, M.: Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi. Bratislava: Odbor výskumu programov ČST a divákov v SSR. 1984. s. 10

38 FÚLE, Ľ.: Televízia v zrkadle sociológie. In: MARKO, M.: Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi. Bratislava: Odbor výskumu programov ČST a divákov v SSR. 1984. s. 10

39 JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 418. 65-005-82

V Kontakte boli uverejňované výsledky výskumov, ktoré vznikali na báze spolupráce s Novinárskym študijným ústavom (Vlasta Záchejová, Igor Boháč: Televízne noviny - významný zdroj názorovej politickej informácie, 1976; Samuel Brečka – Eva Ferejová: Televízna publicistika a publikum, 1977 alebo výskumy Samuela Brečku: Televízia a jej vplyv na spôsob života a K základným východiskám a prístupom skúmania účinkov masovej komunikácie)⁴⁰ a s Ústavom teórie a praxe žurnalistiky pri Katedre žurnalistiky Filozofickej fakulty Univerzity Komenského ako podklad pre expertízu k formám a metódam zvyšovania účinku médií.⁴¹ Kontakt bol určený vedeckým a pedagogickým pracovníkom aj novinárom.

3.2 Televizní tvorba

Vedecký a odborný časopis (kvartálnik) pre teóriu a kritiku. Vydával ho Odbor výskumu programov Československej televízie a divákov Českej socialistickej republiky. Od roku 1966 vychádzal v Prahe na 130 stranách s pravidelnými rubrikami (teória, úvahy, prax, rozhovor, kritika, recenzie, glosy, s nákladom 800 kusov (údaj je z roku 1978)).

4 Odborné periodiká Československého syndikátu novinárov

4.1 Novinář

Časopis začal vychádzať na základe rozhodnutia prijatého na 1. zjazde Zväzu československých novinárov v roku 1949 pod názvom Československý novinář⁴² ako náhrada Vestníka československých novinárov.⁴³

Od 1. januára 1966 do konca roku 1989 vychádzal pod názvom Novinář ako časopis pre prax a teóriu novinárskej práce. Obsahovo sa zameriaval na zovšeobecňovanie výsledkov práce novinárov v tlači rozhlase a televízii, získavanie teoretických novinárskych materiálov zo zahraničia, uverejňovanie materiálov z histórie československých aj zahraničných printových médií a pozornosť kládol aj na informácie o činnosti novinárskeho zväzu. Na sklonku roka 1989 časopis zanikol.⁴⁴

Mesačník pre prax a teóriu novinárskej práce mal tiež samostatný edičný rad Sešity novináře – záujmový a odborný časopis vychádzal v Prahe (32 strán, v roku 1978 náklad 6500 kusov).⁴⁵

4.2 Novinářský sborník

Teoretický časopis Novinářského študijného ústavu v Prahe. Vychádzal 6-krát ročne počas obdobia rokov 1956 až 1965. V roku 1966 ho nahradil teoretický časopis Sešity novináře.⁴⁶ Spoluzakladateľom a zodpovedným redaktorom teoretického časopisu Novinářský zborník bol Vladimír Žabkay.^{47, 48}

40 MARKO, M.: Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi. Bratislava: Odbor výskumu programov ČST a divákov v SSR. 1984. s. 214

41 Tamže, s. 215

42 Československý novinář. O jeho vydávaní sa rozhodlo na 1. zjazde Zväzu československých novinárov v roku 1949 ako pokračovanie predchodcu, časopisu Věstník československých novinářů. Spočiatku vychádzal ako dvojtýždenník, neskôr ako mesačník. Názov Československý novinář mal do konca roku 1965. Potom sa „spojil“ s teoretickým štvrtročníkom zrušeného Novinářského študijného ústavu Novinářský sborník.

43 Věstník československých novinářů, vydávaný Syndikátom československých novinářů ako mesačník (1927 - 1934). Od januára 1935 vychádzal vestník pod názvom Tisk, noviny a novinář-Věstník československých novinářů, od októbra 1935 sa názov zmenil na Tisk a politika-Věstník československých novinářů a od septembra 1937 pod názvom Tisk a novinář - Věstník československých novinářů. Po 2. svetovej vojne sa vydávanie obnovilo v roku 1947 pod názvom Věstník Svazu československých novinářů. V roku 1949 naň nadviazal časopis Československý novinář. Podľa: Digitální knihovna střediska vědeckých informací [online]. [cit. 2010-17-07]. Dostupné na: <http://katalog.fsv.cuni.cz/DigitalniKnihovna/>

44 Podľa: Digitální knihovna střediska vědeckých informací [online]. [cit. 2010-17-07]. Dostupné na: <http://katalog.fsv.cuni.cz/DigitalniKnihovna/>

45 JACZ, E. a kol: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 299. 02/76. 65-005-82

46 <http://katalog.fsv.cuni.cz/DigitalniKnihovna/>

47 Žabkay, Vladimír. Literárne informačné centrum [online]. [cit. 2010-17-08]. Dostupné na: <http://www.litcentrum.sk/18901>

48 Vladimír Žabkay (11. 3. 1922, Žilina – 27. 5. 1990, Bratislava), absolvent práva (1944) Právnickej fakulty Slovenskej univerzity

4.3 Sešity novináře

Teoretický novinársky časopis – kvartálnik, vydávaný od roku 1967 do roku 1989 Československým zväzom novinárov v Prahe v nakladateľstve Novinář. Od roku 1966 mesačník. Časopis Novinář vydáva samostatný edičný rad Sešity novináře. Sešity novináře vychádzali štyrikrát ročne, na dvesto stranách, v objeme dve tisíc výtlačkov (náklad z roku 1978).⁴⁹

Prinášal obsiahle články o novinárskej práci a mal ambíciu žurnalistov vzdelávať. Zameriaval sa preto na hlbšie teoretické a metodické state a novinársku bibliografiu. Bibliografická článková databáza bola usporiadaná podľa autorského menného zoznamu a zároveň existoval zoznam predmetových hesiel na základe obsahu príspevkov.⁵⁰ Štúdie a články boli publikované v českom a slovenskom jazyku, resumé v jazyku ruskom alebo nemeckom. Okrem zamerania na problematiku foriem a účinnosti prostriedkov masovej komunikácie sa časopis sústreďoval na uverejnenie tém súvisiacich s tvorbou žurnalistických celkov a prejavov. Taktiež boli v ňom publikované portréty významných novinárskych osobností, rovnako ukážky diplomových a dizertačných prác.⁵¹

4.4 Tisk a novinář

Vestník československých novinářů. Orgán Syndikátu československých novinářů. Vychádzal od roku 1937 do roku 1939, vydávaný Syndikátom československých novinářů v Prahe. V roku 1939 sa z neho stal Zpravodajský list národní novinářské organizace. V tejto podobe vychádzal do roku 1942.⁵² Syndikát československých novinářů vydával v roku 1927 Věstník československých novinářů, ktorý pokračoval od roku 1935 ako Tisk a politika.

4.5 Fórum

Bulletin, mesačník Slovenského syndikátu novinářů. Odborný časopis, ktorý poskytuje priestor nielen teoretickým úvahám, ale slúži aj na informovanie odbornej verejnosti o aktuálnych udalostiach a aktivitách, pomáhajú orientovať sa v legislatívnej rovine a právnych normách a zákonoch týkajúcich sa novinárskej profesie. Príspevky, ktoré autori v mesačníku uverejňujú súvisia so zvyšovaním vedomostnej základne o žurnalistickej a mediálnej problematike. Pdf verzia jednotlivých čísel je sprístupnená (od roku 2005) aj na internete, na webovej stránke Slovenského syndikátu novinářů.

5 Inštitucionalizácia vedy a výskumu

„Prvým krokom inštitucionalizácie vedecko-výskumnej základne v mediálnej sfére bolo vytvorenie Katedry žurnalistiky FiF UK v Bratislave v roku 1953. Aj zárodok výskumného pracoviska Čs. rozhlasu v Bratislave vznikol v roku 1953 (ako metodický kabinet), ale činnosť Metodicko-výskumného kabinetu sa datuje od roku 1961, kedy bolo toto pracovisko dobudované aj personálne a rozšírilo sféry svojej činnosti. Už vtedy sa vytvárali zárodky dodnes dobre známej výskumnej agentúry MVK, ktorú po odchode z rozhlasu nahradil Odbor mediálneho výskumu SRo. Mohli by sme sem zaradiť aj vznik Odboru výskumu programov ČST a divákov SSR (OVPD), resp. výskumného pracoviska Slovenskej televízie pod rôznymi názvami, ale podstatným pre celkový rozvoj mediálneho výskumu na Slovensku bolo založenie Novinářského študijného ústavu.“⁵³

v Bratislave, neskôr prvý tajomník vyslanectva ČSR v Sofii (1945 – 1949) tiež pracovník národohospodárskej sekcie Ministerstva zahraničných vecí ČSR v Prahe. V Československom rozhlase pôsobil v rokoch 1951 – 1954. V Novinářskom študijnom ústave bol v období 1957 – 1964 zástupcom riaditeľa. Od roku 1964 do 1978 vedúci zahraničného odboru Zväzu slov. spisovateľov a šéfredaktor týždenníka Sloboda (1979 – 1987). Podľa: Žabkay, Vladimír. Literárne informačné centrum [online]. [cit. 2010-17-08]. Dostupné na: <http://www.litcentrum.sk/18901>, Podľa: Novinářský študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava: 1991. s. 33. ISBN 80-900514-3-X

49 JACZ, E.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 428. 65-005-82

50 <http://katalog.fsv.cuni.cz/Katalogy.aspx?katkey=070SN>

51 JACZ, E.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava: Obzor, 1982. s. 428. 65-005-82

52 <http://katalog.fsv.cuni.cz/DigitalniKnihovna/>

53 BREČKA, S.: Média ako predmet interdisciplinárneho výskumu. In: Otázky žurnalistiky 1 – 2/2006. s. 83

Prvé teoretické práce o televízii, televíznej tvorbe a špecifikách, žánroch a náčrtoch z histórie televízie zo sveta i u nás vznikali súčasne s praxou. Médium prinieslo i prvých teoretikov z radov organizátorov televíznej tvorby. RSDr. Ludovít Füle⁵⁴ v úvode knihy Miloša Marka o konšpektných a bibliografických náčrtoch k formovaniu teórie televíznej tvorby a jej komunikácie Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi vymenúva organizátorov televíznej tvorby (s dobovou terminológiou) SSR ako prvých teoretikov, medzi inými aj Jána Košču, Ivana Kráľika, Ivana Stadtruckeru, Máriu Lúčanovú, Jána Slováka a tiež Igora Ciela.⁵⁵

Výskum televíznej tvorby a formátov bol, ako uvádza Ludovít Füle: „poslaním Odboru výskumu programov ČST a divákov v SSR (OVPD) v Bratislave a Odboru výskumu programov ČST a divákov v ČSR v Prahe“.⁵⁶ A ako pokračuje ďalej: „V Prahe vychádza teoretický štvrtročník Televizní tvorba. Osobitným počínom bolo vydanie Televízneho výkladového slovníka (OVPD Praha, 1978).“⁵⁷ Na Slovensku zase priestor diskusnej tribúny o problémoch televíznej tvorby a televízneho pôsobenia poskytoval mesačník Kontakt. Preklady zo zahraničnej literatúry boli publikované v rámci edície Teória televíznej tvorby.

Konštatovanie odborníkov namiesto záveru

„Najvýznamnejšie pracovisko interdisciplinárneho skúmania žurnalistiky a masovej komunikácie – Novinársky študijný ústav – bol zrušený v roku 2000. V súčasnosti neexistuje výskumné pracovisko, v rámci ktorého by sa dominantne rozvíjal psychologický výskum médií. Výskumné pracoviská v Slovenskom rozhlase a v Slovenskej televízii sa rušili či minimalizovali spolu so zmenou ich obsahového zamerania.“⁵⁸

LITERATÚRA:

AUGUSTÍN, R. – KOČÍŠEK, L.: Kronika 2008 – 1. časť/The Chronicle of 2008, part I. In: Otázky žurnalistiky LI/2008/1-2. Časopis pre výskum a prax masmediálnej komunikácie. Bratislava : Mass-Media-Science. 2008. 156 s. ISSN 0322-7049
BANÁŠ, J.: Zastavte Dubčeka! Príbeh človeka, ktorý prekážal mocným. Bratislava: Ikar. 2009. 359 s. ISBN 978-80-5512-1078-9
BARKER, Ch.: Slovník kulturních studií. Praha : Portál, 2006. 208 s. ISBN 80-7367-099-2
BĚLOHRADSKÝ, V.: Společnost nevolnosti. Praha: Sociologické nakladatelství SLON. 2009. 2. Vydanie, 370 s. ISBN 978-80-7419-007-0
BREČKA, S. a kol.: Od tamtamov po internet. Bratislava : Eurokódex. 2009, 314 s. ISBN 978-8089363-29-2
BREČKA, S.: Teoreticko-metodologické východiská výskumu žurnalistiky a masovej komunikácie. Bratislava : Novinársky študijný ústav, 1987.
BREČKA, S.: Diskusný príspevok. In: Problémy rozhlasovej terminológie. Materiály zo seminára. Bratislava : Československý rozhlas Bratislava. Metodicko-výskumný kabinet. 1977, s. 71-77. Bratislava, november 2008
BREČKA, S.: Média ako predmet interdisciplinárneho výskumu. In: Otázky žurnalistiky 1 – 2/2006.
BURTON, G. – JIRÁK, J.: Úvod do studia médií. Praha : Grada Publishing, 2005. 316 s. ISBN 80-247-0158-8
BYSTRICKÝ, V.: Rok 1968 na Slovensku a v Československu. Bratislava: Prodama s. r. o. 2008. 308 s. ISBN 978-80-969782-3-6
BYSTRICKÝ, V.: Organizovanie bezpečnosti v rokoch 1918 – 1939. Bratislava : História. Revue o dejinách spoločnosti 1, 2001, č. 6, 32 s. ISSN 1335-8316
ČOMAJ, J.: Kruté osudy. Bratislava : Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov, 1997. 203 s. ISBN 80-88735-63-7
DAHRENDORF, R.: Pokoušení nesvobody. Intelektuálové v čase zkoušek. Praha : Nakladatelství H&H Vyšehradská, 2008. 228 s. ISBN 978-80-7319-065-1
DARMO, J.: Päťdesiat rokov slovenskej novinovedy. In: Otázky žurnalistiky. Bratislava: Mass-media-science, 2005. s. 168. ISSN 0322-7049

54 RSDr. Ludovít Füle z Odboru výskumu programov ČSTa divákov SSR, o.i. aj tvorca teletextu pre STV a známy tiež ako autor fotografie Alexandra Dubčeka na kúpalisku v obci Santovka, okres Levoča - leto 1968

55 FÜLE, L. In: MARKO, M.: Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi. Bratislava : Odbor výskumu programov ČST a divákov SSR. 1984. 244 s.

56 FÜLE, L. In: MARKO, M.: Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi. Bratislava : Odbor výskumu programov ČST a divákov SSR. 1984. s. 10

57 Tamže, s. 10

58 HRADISKÁ, E. – BREČKA, S. – VYBÍRAL, Z.: Psychológia médií. Bratislava: Eurokódex, s. r. o., 2009. s. 22. ISBN 978-80-89447-12-1

DARMO, J.: Z dejín a výskumu žurnalistiky. Bratislava : Novinársky študijný ústav, 1991. 303 s. ISBN 80-900514-6-4
DARMO, J.: V službe vedy a žurnalistiky. In: Otázky žurnalistiky č. 1. 2000
DARMO, J.: Novinári v historických prelomoch moci a politiky (1945-1948) II. s. 300 - 301. In: Otázky žurnalistiky č. 4/2000
DARMO, J. – HOLINA, V.: Zo stránok histórie Novinárskeho študijného ústavu. In: Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava : 1991, s. 27. ISBN 80-900514-3-X
DUHAJOVÁ, Z. - ŠEFCÁK, L.: Dejiny slovenského novinárstva. Bratislava : FFUK Bratislava, 1993. 234 s. ISBN 80-223-0705-X
GRYZLOV, G.: Pro Nobis. Bratislava : Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov, 1999. 192 s. ISBN 80-8061-068-1
HOLINA, V.: Zmeny vo vydávaní a pôsobení periodickej tlače. Otázky žurnalistiky, 4/1993
HOLINA, V.: Zmeny novinárskej profesie na Slovensku. In: Otázky žurnalistiky [online]. 1997, č. 2
HOLINOVÁ, H.: Vplyv televízie na detského diváka. Bratislava : Obzor, 1975. 652 s. 65-029-75
HOLINOVÁ, H.: Kapitoly o mládeži a jej voľnom čase. Bratislava : Smena. 1979. 212 s. 73-025-79
HONZÁK, F. a kol.: Dejiny Slovenska. Dátumy, udalosti, osobnosti. Bratislava : Slovart, 2007. 888 s. ISBN 978-80-8085-596-3
HORVÁTH, J.: Doslov. In: MARKO, M.: Otázky žurnalistických žánrov. Martin : Matica slovenská. 1960. s. 227. V-19*01103
HRADISKÁ, E. – BREČKA, S. – VYBÍRAL, Z.: Psychológia médií. Bratislava: Eurokódex, s. r. o., 2009. s. 22. ISBN 978-80-89447-12-1
HVÍŽĎALA, K.: Jak myslit média. Praha : Dokořán, 2005. 292 s. ISBN 80-7363-047-8
HYKISCH, A.: Čo si o tom myslím. Bratislava : Vydavateľstvo Pozsony/Pressburg/
Bratislava – Peter Rašla, 2003. 258 s. ISBN 80-85474-36-0
CHARVÁT, J.: Úvod do teórie žurnalistiky. Bratislava : Združenie Mass Media Science, 2009. 174 s. ISBN 978-80-970258-4-7
CHARVÁT, J.: Novinoveda v šesťdesiatych rokoch. In: LONDÁKOVÁ, E. a kol.: Rok 1968 na Slovensku. Bratislava : Historický ústav SAV v spolupráci so Slovenským syndikátom novinárov. 2008. s. 132. ISBN 978-80-969782-9-8
CHARVÁT, J.: Ústav, ktorý inšpirovala a tvoril. Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava: 1991, s. 10. ISBN 80-900514-3-X
CHOVANEK, J.: Moderná slovenská štátnosť. Bratislava : Procom, 2009. 420 s. ISBN 978-80-85717-22-8
JACZ, L. a kol.: Malá encyklopédia žurnalistiky. Bratislava : Obzor, 1982. 570 s. 65-005-82
JACZ, L. a kol.: Agentúrna žurnalistika. Teoreticky i prakticky. Bratislava : TASR – Slovakia. 1996. 166 s.
JACZ, L.: Čo si, a kam kráčaš, žurnalistika? Kronika. In: Otázky žurnalistiky, 1999. č. 3, s. 261 – 265
JENČA, I.: Rozhlasové vysielanie na Slovensku. Trnava : Fakulta masmediálnej komunikácie Univerzity sv. Cyrila a Metoda v spolupráci so Slovenským rozhlasom, 2009. 157 s. ISBN 978-80- 8105-116-6
KALINA, J.: Odpočívaj v pokoji. Basa story. Bratislava : Albert Marenčin – Vydavateľstvo PT. 2004. 274 s. ISBN 80-88912-49-0
KALISKÝ, R.: Na poslednom úseku. Bratislava : Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry, 1997. 303 s. ISBN 80-88878-27-6
KALNÝ, S.: Páni novinári. Bratislava : Slovenský syndikát novinárov, 2004. 140 s. ISBN 80-968164-7-0
KALNÝ, S.: Páni novinári II., Bratislava : Slovenský syndikát novinárov, 2006. 158 s. ISBN 80-968164-9-7
KALNÝ, S.: Odpísaní. Bratislava : Fortuna Print, 2006. 212 s. ISBN 80-89144-68-3
KONČELÍK, J. – VEČEŘA, P. – ORSÁG, P.: Dějiny českých médií 20. století. Praha : Portál, 2010. 344 s. ISBN 978-80-7367-698-8
KUSÝ, M.: Na vlnách Slobodnej Európy. Bratislava : Kalligram, 2001. 480 s. ISBN 80-7149-444-5
LANGEROVÁ, Ž.: Vtedy v Bratislave. Můj život s Oskarom L. Bratislava : Marenčin PT, spol. s r. o., 2. Vydanie 2010. 223 s. ISBN 978-80-8114-018-1
LEIKERT, J.: Kultúrny život – časopis osobností a kryštalizovania názorov – a pôsobenie Ladislava Mňačka v ňom. In: LONDÁKOVÁ, E. a kol.: Rok 1968 na Slovensku. Bratislava : Historický ústav SAV v spolupráci so SSN. 2008. 212 s. ISBN 978-80-969782-9-8
LONDÁKOVÁ, E. a kol.: Rok 1968 na Slovensku. Bratislava : Historický ústav SAV v spolupráci so SSN, 2008. 212 s. ISBN 978-80-969782-9-8
LONDÁK, M.: Rok 1968. Eto vaše delo. Cyklus prednášok v Slovenskom inštitúte v Prahe. Bratislava : Historický ústav SAV Bratislava. 2008. 191 s. ISBN 978-80-969782-7-4
LONDÁK, M. – SIKORA, S.: Rok 1968 a jeho miesto v našich dejinách. Bratislava : Veda, 2009. 575 s. ISBN 978-80-224-1095-3
LÖBL, E.: Svedectvo o procese. Bratislava : Pravda, 1968. 198 s. K-07*81147
LONDÁK, M.: Rok 1968 a ekonomická realita Slovenska. Bratislava : Prodama, 2007. 182 s. ISBN 978-80-969782-1-2
LUBY, Š.: Moji intelektuáli III. Zvyčajný profesor, nezvyčajný človek. Bratislava : VEDA, vydavateľstvo SAV: 2006. 163 s. ISBN 8022409316

- MAGÁL, S. – MISTRÍK, M. – SOLÍK, M.: Masmediálna komunikácia a realita I., Zborník vedeckej konferencie FMK UCM Trnava, 2009. 567 s. ISBN 978-80-8105-124-1
- MARKO, M.: Kapitoly o televíznej žurnalistike. Bratislava: Slovenská televízia a výskumný kabinet televízneho programu, 1974. 168 s.
- MARKO, M.: Interdisciplíny na pomoc televíznej praxi. Bratislava: Odbor výskumu programov ČST a divákov v SSR. 1984. 244 s.
- MISTRÍK, E.: Estetický slovník. Bratislava: Iris, 2007. ISBN 978-80-89256-08-2
- McCHESNEY, R. W.: Problém médií. Všeň: Grimmus, 2009. 144 s. ISBN 978-80-902831-2-1
- MŇAČKO, L.: Súdruh Münchhausen. Bratislava: Slovenský spisovateľ, 1990. 308 s. ISBN 80-220-0256-9
- RUTTKAY, F.: Stopami slovenského písomníctva. Martin: Matica slovenská, 1991. 291 s. ISBN 80-7090-038-5
- SLOBODOVÁ, B.: Morálna panika. In: MAGÁL, S. – MISTRÍK, M. – SOLÍK, M.: Masmediálna komunikácia a realita I., Zborník z vedeckej konferencie FMK UCM Trnava, 2009. s. 126. ISBN 978-80-8105-124-1
- SLOBODOVÁ, B.: Masmediálny výskum. Predstavitelia, prístupy a školy. Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta Masmediálnej komunikácie. 2010. 153 s. ISBN 978-80-8105-181-4
- ŠINKA, F.: Seminár o registrácii periodickej tlače. In: Otázky žurnalistiky, č. 4/1997
- ŠPETKO, J.: Človek v sieťach. Bratislava: Kalligram, 2005. 496 s. ISBN 80-071490710-X
- ŠTEVČEK, P.: Zápisy zápasov. Bratislava: Vydavateľstvo spolku slovenských spisovateľov, spol. s r. o. 2002. 198 s. ISBN 80-8061-000-2
- ŠTRAUSS, T.: Toto posrané 20. storočie. Bratislava: Kalligram, 2007. 2. vyd., 304 s. ISBN 978-80-7149-955-8
- TKADLEČKOVÁ, H.: O Ivanovi Kamencovi – celkom neoficiálne. In: IVANIČKOVÁ, E.: Z dejín demokratických a totalitných režimov na Slovensku a v Československu v 20. storočí. Historik Ivan Kamenec ako 70-ročný. Bratislava: Historický ústav SAV. 2008. 413 s. ISBN 978-80-969782-6-7
- TRAMPOTA, T.: Zpravodajství. Praha: Portál, 2006. 183 s. ISBN 80-7367-096-8
- TUŠER, A.: Ako sa robia noviny. Bratislava: Sofa, 2007. 3. Vydanie. 170 s. ISBN 978-80-89033-59-1
- TUŠER, A.: Titulok – vizuálne avízo. Trnava: FMK UCM. 2009. 114 s. ISBN 978-80-8105-137-1
- TUŠER, A.: Systém a typológia periodickej tlače. In: Otázky žurnalistiky 1997.
- VATRÁL, J.: „Novinársku prácu si veľmi vážim...“. In: Otázky žurnalistiky. Bratislava: Mass-Media-Science. 2008. S 105 – 113. ISSN 0322-7049
- VEREŠ, J.: Národná obroda – príbeh jedných mienkotvorných novin. In: Studia Politica Slovaca (Studia Politica Slovaca), issue: 2/2008, s. 104 – 107
- WEISER, J.: Zápas slovenských novinárov o demokratizáciu a slobodu tlače. In: Zborník Filozofickej fakulty Univerzity Komenského v Bratislave, Bratislava: SPN, ZbFFUKom-Žurnalistika 17 – 18, 1991
- WEISER, J.: Urobme inventúru. Československý novinář, č. 4/1956 In: Zápas slovenských novinárov o demokratizáciu a slobodu tlače (1956-1963), ZbFFUKom-Žurnalistika

PRAMENE A INTERNETOVÉ ZDROJE:

- Novinársky študijný ústav Bratislava (1955 – 1990). Bratislava: 1991, s. 53. ISBN 80-900514-3-X
- Lístkové katalogy strediska vedeckých informácií FSV UK [online]. [cit. 2010-17-07]. Dostupné na: <http://katalog.fsv.cuni.cz/Katalogy.aspx?katkey=060DN>.
- Portréty osobností. České listy [online]. [cit. 2010-17-07]. Dostupné na: <http://ceskelisty.czech.cz/cz/ceske-listy/portrety-osobnosti/venceslav-svihovsky?i=4>
- Digitální knihovna střediska vědeckých informací [online]. [cit.2010-17-07]. Dostupné na: <http://katalog.fsv.cuni.cz/DigitalniKnihovna/>
- Literárne informačné centrum [online]. [cit. 2010-17-08]. Dostupné na: <http://www.litcentrum.sk/18901>

